

Банкарски менаџмент

Мастер студиј

Проф. др Жељана Јовичић

Садржај

- 1. Рацио анализа**
- 2. Техничка анализа**
- 3. Ризик и принос**
- 4. Пословна и финансијска полуга**
- 5. ЕБИТ – ЕРС анализа**

Финансијска анализа у функцији стратешког одлучивања

- **Појам финансијске анализе**
- **Инструменти финансијске анализе**
  - **Хоризонтална и вертикална анализа, “просторна анализа”**
  - **Рацио анализа**

1. Рацио анализа

- **Рацио анализа је практично средство контроле у процесу управљања финансијским системом банке, јер омогућава сљедеће:**
- **сагледавање трендова у финансијском пословању,**
- **поређење финансијских карактеристика конкретне банке са другим банкама или финансијским институцијама,**
- **утврђивање међузависности између фактора који утичу на финансијски успјех.**

Рацио анализа

- **Рацио анализа служи финансијском аналитичару у процјени исправности политика и планова банке у сваком од подручја: оперативном менаџменту при доношењу одлука о пословању, менаџменту инвестиција при доношењу инвестиционих одлука и финансијском менаџменту при доношењу одлука о инвестирању и одлука о исплати дивиденде.**

Показатељи пословне активности – корпоративни приступ

Основни показатељи рацио анализе:

- **ликвидности,**
- **активности,**
- **рентабилности,**
- **новчаних токова,**
- **структуре финансирања и**
- **тржишне вриједности.**

Показатељи ликвидности

- **рацио тренутне ликвидности,**
- **рацио опште, текуће ликвидности (current ratio),**
- **рацио убрзане ликвидности (quick ratio, acid test ratio),**
- **рацио финансијске стабилности и**
- **нето обртна средства.**

Показатели ликвидности

Рацио тренутне ликвидности =
Расположива готовина и готовински еквиваленти / Краткорочне обавезе

Рацио текуће ликвидности =
Обртна имовина / Краткорочне обавезе

Рацио убрзане ликвидности =
(Обрна имовина – Залихе) / Краткорочне обавезе

Показатељи ликвидности

Рацио финансијске стабилности =
*Стална имовина / (Капитал + Дугорочне
обавезе)*

Нето обртна средства =
Обртна средства – Краткорочне обавезе

Показатељи активности

- **Рација активности мјере колико ефикасно пословни ентитет употребљава своја средства**
- **Ова мјера се добија из односа оствареног обима активности, односно прихода или расхода и улагања у пословна средства, а често се називају и коефицијенти обрта.**

Показатељи рентабилности

- Рентабилност показује зарађивачку моћ посматраног пословног субјекта у односу на уложени капитал
- Показатељи рентабилности мјере поврат уложеног капитала, а ова информација највише интересује управу пословне банке, власнике и инвеститоре

Показатељи рентабилности

Стопа бруто добитка =
Бруто добитак / Приход од продаје

Стопа пословног добитка =
*Пословни добитак (ЕБИТ) / Приход од
продаје*

Стопа нето добитка =
Нето добитак / Приход од продаје

Показатељи рентабилности

Стопа приноса на укупну пословну имовину (return on assets - ROA) =
Нето добитак / Просјечна укупна пословна имовина

или

Стопа приноса на укупну пословну имовину (return on assets - ROA) =
Пословни добитак / Просјечна укупна пословна имовина

Показатељи рентабилности

Стопа приноса на сопствени капитал (ROE)

=

***Нето добитак / Просјечни сопствени
капитал***

**Аналитички гледано, ROE се може
израчунати и као производ стопе нето
добитка и коефицијента обрта сопствених
средстава**

Показатељи новчаних токова

- **Однос нето новчаног тока из пословне активности и нето добитка**
- **Учешће нето новчаног тока из пословне активности у приходима од продаје**
- **Однос нето новчаног тока из пословне активности и укупне имовине пословног ентитета и**
- **Слободни новчани ток (Free cash flow)**

Показатељи финансијске структуре

**Ови показатељи мјере изложеност
предузећа финансијском ризику:**

- **Показатељи задужености
(солвентности)**
- **Показатељи покрића**

Показатељи финансијске структуре

Најчешће кориштени показатељи задужености су:

- Рацио задужености (debt ratio),
- Рацио структуре капитала (D/E ratio) и
- Однос дугорочних дугова према дугорочним изворима

Показатељи финансијске структуре

Рацио задужености =

Позајмљени извори / Укупни извори x100

Рацио структуре капитала =

Дугорочне обавезе / Сопствени капитал

Однос дугорочних дугова према

дугорочним изворима =

Дугорочне обавезе / Дугорочни извори

Показатељи финансијске структуре

Показатељи покрића:

- Рацио укупног дуга према укупној имовини
- Рацио дугорочног дуга према укупној имовини
- Рацио дугорочног дуга према сопственом изворима (капиталу)
- Рацио покрића камата
- Рацио покрића укупног дуга

Показатељи финансијске структуре

Рацио укупног дуга према укупној имовини

=

Укупне обавезе / Укупна имовина x 100

...

Рацио покрића камата =

Пословни добитак (ЕБИТ) / Расходи камате

...

Показатељи тржишне вриједности

- **Зарада (нето добитак) по акцији (Earning Per Share – EPS)**
- **Однос тржишне цијене и зараде по акцији (Price/Earning Ratio - P/E)**
- **Књиговодствена вриједност по акцији**
- **Однос тржишне и књиговодствене вриједности по акцији (Price to Book Ratio - P/B)**
- **Дивидендна стопа**
- **Рацио плаћања дивиденде**

Показатељи тржишне вриједности

Зарада (нето добитак) по акцији (EPS) =
*Нето добитак / Број издатих обичних
акција*

**Однос тржиштне цијене и зараде по акцији
(P/E) =**
*Тржишна цијена обичних акција / Зарада
по акцији*

Показатељи тржишне вриједности

Књиговодствена вриједност по акцији =
(Сопствени капитал – Преференцијалне акције) / Број обичних акција

**Однос тржишне и књиговодствене
вриједности по акцији (P/V) =**
*Тржишна цијена обичне акције /
Књиговодствена вриједност по акцији*

Показатељи тржишне вриједности

Дивидендна стопа =
*Дивиденда по обичној акцији / Тржишна
цијена по акцији*

Рацио плаћања дивиденде =
*Дивиденда по обичној акцији / Зарада по
акцији*

DuPont анализа

- **DuPont систем анализе полази од става да рацио анализу не треба тумачити као збир изолованих рацио бројева, већ као цјелину у којој су поједини показатељи међусобно повезани.**

DuPont анализа

Поврат на улагања се раздваја на:

- **Принос (поврат) на имовину - ROA, као основну DuPont формулу и**
- **Принос (поврат) на сопствена средства (капитал) - ROE, као проширену DuPont формулу**

DuPont анализа

**Стопа нето приноса на сопствена средства
(ROE) =**

***Стопа нето приноса на укупна средства x
Коефицијент обрта просјечне пословне
имовине x Мултипликатор сопствених
средстава***

или

**Стопа нето приноса на сопствена средства
(ROE) =**

ROA x Мултипликатор сопствених средстава

DuPont анализа

* Мултипликатор сопствених средстава се може израчунати као:

$1 / (1 - \text{учешће дуга у укупним изворима финансирања})$

Аналитички приказ формуле:

Стопа нето приноса на сопствена средства

(ROE) =

***(Нето добитак / Приходи од продаје) *
(Приходи од продаје / Просјечна
пословна имовина) * (Просјечна
пословна имовина / Сопствени капитал)***

DuPont анализа

Синтетички приказ:

**Стопа нето приноса на сопствена средства
(ROE) =
*Нето добитак / Сопствени капитал***

Анализа Z-score модела

Алтманов модел

Граница класификације ризика		
< 1,81 висок ниво ризика	< 1,23 висок ниво ризика	< 1,1 висок ниво ризика
1,82-2,99 сива зона ризика	1,23-2,99 сива зона ризика	1,1-2,6 сива зона ризика
> 2,99 безбиједна зона	> 2,99 безбиједна зона	> 2,6 безбиједна зона

DF показатељ

Модел за предвиђање финансијске нестабилности и идентификовање кризе, прилагођени Алтманов модел:

$$DF \text{ показатељ} = 1,5 X_1 + 0,08 X_2 + 10 X_3 + 5 X_4 + 0,3 X_5 + 0,1 X_6$$

Финансијски бенчмаркинг у банкарству

- **Финансијски бенчмаркинг у банкарству представља технику управљања која има за циљ да се утврде разлике у финансијским перформансама у односу на конкуренцију**
- **Основни резултат финансијског бенчмаркинга је разлика (геп) између параметара који се пореде, а до циља се долази тзв. “учењем од бољих”, адаптирањем туђих идеја и рјешења.**

Финансијски бенчмаркинг у банкарству

- **Специфичности анализе финансијских извјештаја банака**
- **Посљедично, принципи финансијске анализе се морају модификовати у односу на корпорацију**
- **Компарација структуре основних финансијских извјештаја банака и корпорација**

Финансијски бенчмаркинг у банкарству

- **Селекција параметара (финансијских показатеља) и/или њихово прилагођавање**
- **Највећа разлика је у показатељима активности (замјенски показатељ: просјечна актива по запосленом раднику)**
- **Модификовање показатеља ликвидности: специфичност обртне имовине банке и краткорочних обавеза**

Финансијски бенчмаркинг у банкарству

- Два специфична показатеља ликвидности у банкама: *LCR* и *NSFR* (Bazel III)
- Показатељи профитабилности (рентабилности) – велика сличност са корпоративним показатељима
- Наглашава се прилагођеност DuPont анализе рентабилности за примјену у банкарском сектору

Финансијски бенчмаркинг у банкарству

- **LCR = Укупна високо ликвидна актива / Укупни нето одлив новчаног тока у периоду од 30 дана ≥ 1**
- **NSFR = Расположива стабилна средства финансирања / Захтијевана стабилна средства финансирања ≥ 1**

Финансијски бенчмаркинг у банкарству

**Три специфична показатеља
рентабилности у банкама:**

- **Нето каматна маржа (маргина)**
- разлика између прихода од камата на кредите и расхода од камата на депозите штедиша.
- ***Spread* (разлике каматних стопа у односу на референтну земљу, распон)**
- **Укупна ефикасност**

Финансијски бенчмаркинг у банкарству

- **Показатељи финансијске структуре:
специфичност високе финансијске
зависности банака, за разлику од
осјетљивости корпорација на власничку
структуру извора финансирања**
- **Значај финансијске полуге у
ограничењу задужености банака
(преферирање ограничења ризика)**

Финансијски бенчмаркинг у банкарству

- **Тржишни показатељи су слични као у корпорацијама, па чак и значајнији као финансијски показатељи у сектору банкарства**
- **Ултимативни показатељ финансијске стабилности банке: стопа адекватности капитала**
- **Квалитет портфолија као основица обрачуна адекватности капитала у банкама**
- **Механизам исправке вриједности**

Финансијски бенчмаркинг у банкарству

Специфични показатељи квалитета портфолија:

- **Показатељ покривености укупног портфолија или портфолија лоших пласмана исправкама вриједности**
- **Однос доспјелих потраживања у укупним потраживањима (као степен успјешности пласмана средстава)**

Закључак

ТРЖИШНИ РИЗИК

- **Тржишни ризик представља могућност настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал банке по основу промјена вриједности билансних позиција и ванбилансних ставки банке које настају услед кретања цијена на тржишту.**
- **Тржишни ризици обухватају девизни ризик, цјеновни ризик по основу дужничких и власничких хартија од вриједности и робни ризик.**

➤ **Традиционално мјерење
тржишног ризика**

Садашња вриједност

=

**Новчани ток * фактор
дисконтовања $1/(1+r)^n$**

- **Савремено мјерење тржишног ризика:**
  - **Анализа осетљивости**
  - **Тестирање екстремних догађаја**
  - **Тестирање сценарија**
  - **CAPM model (Capital Asset Pricing Model)**

CAPM model (Capital Asset Pricing Model)

$$E(r_i) = r_f + \beta (E(r_m) - r_f)$$

$$\beta = \rho_{i,m} \sigma_i / \sigma_m$$

- Модел је базиран на Markowitz-евој претпоставци да је очекивани принос на одређену ХоВ $E(r_i)$ функција безризичног приноса r_f , очекиваног – просјечног приноса на тржишту $E(r_m)$ и корелације између ХоВ и тржишта $\rho_{i,m}$.

ОСНОВЕ МОДЕРНЕ ПОРТФОЛИО ТЕОРИЈЕ

ОСНОВЕ МОДЕРНЕ ПОРТФОЛИО ТЕОРИЈЕ

- **Основе савремене портфолио теорије је 50-тих година двадесетог вијека поставио нобеловац *Harry M. Markowitz*.**
- **Он је 1952. године објавио чланак „Портфолио селекција“ и на тај начин поставио основе инвестирања у хартије од вриједности као научне дисциплине.**

Математички модел:

$$R_p = X_1R_1 + X_2R_2 + X_3R_3 + \dots + X_NR_N, \text{ односно}$$

$$R_p = \sum_{i=1}^N X_i R_i$$

при чему је:

R_p – стопа приноса на портфолио,

X_i – процентни удио хартије (i) у портфолију,

R_i – стопа приноса хартије од вриједности (i).

Врсте ризика и диверзификација

Диверзификација портфолија

